

Исторически календар на двустранните отношения между Република България и Арабска република Египет (1926–2025)

Контекст: *Отношенията между България и Египет имат дълбоки исторически корени. Взаимодействията се развиват в рамките на общото историко-географско пространство на Източното Средиземноморие още от античността. Като дом на древни цивилизации и кръстопът на различни култури, нашите земи и населяваните от тях народи винаги са били в активно общуване през хилядолетията, а в определени исторически периоди са обединени и в пределите на общи империи.*

Взаимодействията могат да бъдат проследени до края на късната бронзова епоха и елинистичния период и първоначално се проявяват чрез миграции на жители на Древна Тракия като част от военни походи към Древен Египет, както и от установяване на културен и търговски обмен по време на управлението на династията на Птолемеите в Египет и разпространение на култове към египетски божества по тракийските земи и крайбрежието на Черно море.

През Средновековието взаимодействията се разширяват чрез контакти, свързани с разпространението на християнството в Римската империя, а след създаването на българската държава – чрез установяване на дипломатически контакти, религиозни, поклоннически и търговски връзки.

През периода на Българското възраждане тези връзки придобиват ясно изразен икономически характер. Български търговци се установяват трайно в Александрия и Кайро, развиват износ и производство на текстил, аби, кожи и по-късно млечни продукти, създават устойчива колония и търговски кантори и превръщат Египет в стратегическо икономическо предимство за българската стопанска дейност към Близкия изток и Африка, формирайки реална основа за бъдещото установяване на официални отношения.

Днес, 100 години след установяването на дипломатически отношения двете страни поддържат и развиват устойчиви политически, икономически и културни връзки и работят за издигането им на по-високо стратегическо равнище.

| Година | Събитие / Посещение | Участници | Бележки / Значение |
|---------------------------------------|--|--|---|
| Края на XIII – нач. на XII в. пр. Хр. | Миграции на жители на Древна Тракия като част от т.нар. „морски народи“ до Древен Египет. | Воини, участници във военни походи към Древен Египет. | |
| 6 в. – 4 в. пр. Хр. | Участие на траки в армиите на Дарий I (522-486 г. пр. Хр.) и Александър в Египет през 332 г. пр. Хр. | Част от воините се заселват трайно в завоюваните земи. | |
| 3 в.- 1 в. пр. Хр. | Династията на Птолемеите установява присъствие в Южна Тракия. | | Търговски и културен обмен, набиране на |

| | | | |
|---------------------|---|--|---|
| | | | тракийски воители в египетската армия. |
| 3 в. - 1 в. пр. Хр. | Разпространение на египетски култове към Изида, Озирис (Серapis) и Хор (Харпократ) в тракийските земи и край Черно море. | | Открити паметници, артефакти, култови предмети, накити в Сердика, Аполония Понтика, Месамбрия, Одесос |
| 343 г. | Участие на египетския богослов и патриарх на Александрия Атанасий Велики в Сердикийския събор, в старата базилика „Св. София“ | Атанасий, заедно със западни и египетски владици защитава християнското учение от тезите на арианството. | Атанасий основава манастир край днешното село Златна Ливада край Чирпан. Обителта функционира и днес. |
| Около 925 г. | Български пратеници при фатимидския халиф Абдалла ал-Махди. | Мисията, изпратена от цар Симеон цели планиране на общи действия срещу Константинопол | Мисията не се увенчава с успех. |
| 1275-1331 г. | Български дипломатически мисии до Мамелюкския султанат, 1275 г., в периода 1279-1290 г. и през 1331 г. | Цар Константин Тих-Асен до мамелюкския султан аз-Захир Рукнуддин Бейбарс; Владетели в периода 1279-1290 г.; Цар Иван Александър до султан Насир ад-Дин ибн Калаун, 1331 г | Връзките с Мамелюкския султанат са част от мрежата съюзи на Второто българско царство, насочени срещу Византия и монголската заплаха от Златната орда. |
| 13-18 в. | Български ръкописи на глаголица и кирилица, книги и икони са пренесени в манастира „Св. Екатерина“ в Синай | Български поклонници и монаси | Манастирът е от най-старите в света, основно средище на православния свят в Близкия изток. |
| Средата на 19 в. | Български търговци от Задбалканските котловини установяват търговски отношения с Египет. Търгуват с тъкани, гайтани, кожи и изделия от тях. | Дончо Палавеев, Иван Маджаров, Тончо и Драгия Драгийски основават „Масърската компания“ през 1857-58 г. в Александрия. Последвани са от десетки фамилии - Шулеви, Сапунджиеви, Ослекови, Салчеви, Каравълкови, Хаджинейкови, Старирадеви и др. | Български абаджии, търговци, а по-късно и млекари трайно се настаняват на египетските пазари. Създават и развиват в продължение на над 80 г. българска колония в Александрия и Кайро. |

| | | | |
|--------------------|--|---|---|
| 5 октомври 1906 г. | Първи опит за установяване на дипломатически отношения | Княжество България предлага Петър Димитров за дипломатически агент | Високата порта отказва да признае назначението |
| 14 ноември 1906 г. | Назначаване на нов дипломатически агент и опит за акредитиране пред египетския външен министър. | Княжество България назначава и упълномощава с указ Георги Вернаца | Акредитивните писма не са приети поради отсъствие на съгласие от Високата порта |
| 14 май 1907 г. | Българско Княжеско търговско агентство в Александрия - първо представителство в арабска държава | За търговски агент е назначен Янко Пеев | Кандидатурата не е одобрена, мисията е закрыта на 14 юли с.г. |
| 1911 г. / 1914 г. | България открива Генерално консулство в Александрия | | Първо представителство след обявяване независимостта на България. |
| 28 октомври 1915 | Прекъсване на установените (консулски) отношения | | Следствие от Първата световна война и обявяване на Египет за британски протекторат на 18 декември 1914 г. |
| 4 април 1922 г. | България информира британската легация в София, че взема под внимание декларацията за признаване независимостта на Египет. | Правителството на Ал. Стамболийски веднага предприема стъпки за възстановяване на консулските отношения. | Египетската страна не прави постъпки за признаване от България чрез изрична декларация |
| 4 юли 1922 г. | Египет дава съгласие за откриване на българско Генерално консулство в Александрия | За ръководител е назначен Панчо Дорев | Възстановяват се консулските отношения |
| 11 март 1924 г. | България и Египет сключват безсрочно временно търговско споразумение | | През 1930 г. е заменено с нова Търговска спогодба |
| 5 ноември 1925 г. | Египет иницира акредитиране на извънреден пратеник и пълномощен министър в България. | Външният министър Ахмед Зиуар Паша информира българския си омолог Христо Калфов за решението на правителството за акредитиране на Мохамед Хедая паша, | Намерението на египетската страна се предава до българските власти чрез българското Генерално |

| | | | |
|---------------------------|--|--|--|
| | | извънреден пратеник и пълномощен министър в Турция, за същата функция и в България. | консулство в Александрия |
| 3 февруари 1926 г. | България дава съгласие за акредитиране на Мохамед Хедая Паша, извънреден пратеник и пълномощен министър в Турция, за същата функция и в България. | Министърът на външните работи на България Атанас Буров информира за съгласието на българската страна. | Датата е приета за официалното начало на двустранните дипломатически отношения |
| 8 март 1926 г. | Назначаване на Мохамед Хедая паша за извънреден пратеник и пълномощен министър в България | Декретът издава Крал Ахмед Фуад I | |
| 24 април 1926 г. | Мохамед Хедая паша връчва акредитивни писма в София | | |
| 6 март 1930 г. | България и Египет сключват Търговска спогодба | | Замења сключеното споразумението от 1924 г. |
| 15 октомври 1933 г. | Откриване на българска легация в Кайро | За управляващ е назначен Никола Стоилов, който на 21 септември 1933 г. връчва акредитивни писма на министъра на външните работи на Египет Салиб Сами Бей | Започва подготовка на Египет да изпрати в София титулярен пълномощен представител и да открие легация |
| 1935 г. | Българското параходно дружество открива представителства в Александрия и Порт Саид | | По това време се сформират и смесени търговски дружества |
| 14 ноември 1938 г. | Откриване на египетска легация в София | За управляващ е назначен Ахмед Мохамед Фараг Бей. В откриването участва египетският министър на търговията и финансите. | Първа арабска дипломатическа мисия в България; Първа официална визита на египетски и арабски министър в България. |
| 1930-те | Оживени са връзките между царските семейства на двете страни | Абдикиралият цар Фердинанд е чест гост на крал Фуад I, привлечен от историческото наследство на Египет. | Български медали и ордени от това време са изложени в двореца „Абидин“ в Кайро |

| | | | |
|-----------------------|--|---|---|
| 5 януари 1942 г. | Египет предприема скъсване на дипломатическите отношения с България | | В резултат на присъединяването на България във Втората световна война на страната на Германия (1 март 1941 г.) |
| 1946 г. | Българското царско семейство емигрира в Египет. | Договарянето се извършва в условията на все още прекъснати дипломатически отношения; Семейството се присъединява към Виктор Емануел III, баща на царица Йонна, който по това време е получил убежище от крал Фарук | В продължение на 5 години семейството живее в Александрия. Симеон II учи в известния Victoria college, а сестра му принцеса Мария-Луиза - в девическото училище Sacred Heart. |
| 26 март 1947 г. | Възстановяване на дипломатическите отношения. | Актът е осъществен чрез размяна на ноти в Анкара. През 1948 г. двете страни повторно откриват легации в София и Кайро | Египет е първата арабска държава, с която България възстановява дипломатическите си отношения. |
| 1950 г. | Споразумения за стокообмена и Споразумение за плащанията | | Актуализирани след идването на Гамал Абдел Насър на власт през 1952 г. |
| 25 ноември 1955 г. | Отправена покана до Гамал Абдел Насър да посети София | | Първа покана към арабски лидер да посети България |
| 1956 г. | Връчване на писма от първия пълномощен министър на Египет след възстановяване на отношенията | Пълномощен министър Ахмед Абдел Мегид Георги Славчев връчва писма като пълномощен министър в Кайро през юли 1948 г. | България изпраща пълномощен министър веднага след възстановяване на отношенията. |
| 1956 г. | Сключена е нова Търговска спогодба | | България разширява износа си за Египет |
| 1956 г. | България изразява силна подкрепа за Египет за национализацията на Суецкия канал | | Позицията се оценява високо и дава тласък на отношенията |

| | | | |
|------------------|--|---|--|
| 1958 г. | Подписана е първата Културна спогодба | България – Египет | Разширяване на отношенията |
| 1958 г. | Повишаване на ранга на дипломатическите представителства в Посолства | На 22 февруари Никола Гаврилов връчва писма като първи български посланик в Египет (ОАР). През април Ахмед Абдел Мегид е акредитиран като първи посланик на Египет в София. | След обединението на Египет и Сирия в Обединена арабска република, България предлага издигане на мисиите в ранг посолства |
| 1966 г. | Официално посещение на първия секретар на ЦК на БКП и председател на Министерския съвет на Народна република България Тодор Живков в Кайро | | Договорено още преди разпадането на ОАР през 1961 г. Визитата е първа на лидер от Източния блок след тази на съветския лидер Хрущов през 1964 г. |
| Юни 1967 | България изразява пълна подкрепа за Египет и арабските страни, „решително осъжда агресията“ на Израел и настоява за оттегляне на израелските войски зад линията на примирието. | | България „не признава завземането на арабски територии от страна на Израел“ и на 10 юни скъсва дипломатически отношения с Израел |
| 1969 | Посещение в България на египетския външен министър Махмуд Рияд | | Ново затопляне на отношенията след 1967 г. |
| 1970 | Визита в Кайро на българския външен министър Иван Башев | | |
| 1972 | Второ посещение на Първия секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на Народна република България Тодор Живков в Кайро | | Реализиране на икономически интереси и политическо въздействие върху новия президент Ануар Садат |
| Октомври 1973 г. | България осъжда „агресивните действия“ на Израел срещу Египет и Сирия“ като „пряко продължение на агресията от 1967 г.“ | | Позицията е оценена високо и дава нов тласък на връзките. София посредничи за смекчаване на напрежението |

| | | | |
|------------------|---|--|---|
| | | | между Москва и Кайро след 1973 г. |
| 7 юли 1974 | Президентът Ануар Садат посещава България | Първо посещение на египетски държавен глава в България | Основан е Висш комитет за сътрудничество, председателстван от министрите на външните работи |
| 1974 | Посещение на министъра на външните работи Петър Младенов в Кайро | | Първо заседание на Висшия комитет за сътрудничество |
| 1974 | Посещение в България на председателя на египетския парламент Хафез Бадауи. България организира в София среща на египетския министър-председател Абделазиз ал-Хигази и съветския лидер Николай Подгорни | | Поставят се основите на парламентарно сътрудничество. Целта е преодоляване на противоречията между Кайро и Москва |
| Ноември 1976 | Посещение на външния министър на Египет Исмаил Фахми в София | | Втора сесия на Висшия комитет за сътрудничество Организирана е среща със съветския външен министър Алексей Громико |
| 1978 | Скъсване на дипломатическите отношения между България и Египет | Вследствие на политическо напрежение и сериозен инцидент в посолството на Р България в Кайро | В периода 1978-1984 г. интересите на София в Кайро се представляват от офис към посолството на ГДР, а интересите на Египет у нас – от офис към посолството на Австрия. Прекъсването не засяга търговско-икономическите връзки. |
| 31 декември 1984 | Възстановяване на дипломатическите | България - Египет | |

| | | | |
|-------------------------|--|---|---|
| | отношения на ниво посолства | | |
| 1985 | Двете страни акредитират отново посланици в София и Кайро | Абдел Ибрахим Хайреддин връчва акредитивни писма в София на 7 февруари 1985 г., Велико Енчев – в Кайро на 25 юли 1985 г. | Отношенията са възстановени в пълен обем |
| Декември 1991 | Посещение в Египет на българския външен министър Стоян Ганев | | Подписан е протокол за сътрудничество между външните министерства |
| 1998 | Посещение в Египет на заместник министър-председателя Евгени Бакърджиев | Проведено е заседание на Смесената икономическа комисия с участието на секторните министерства | Подписани са нова Търговска спогодба, Договор за насърчаване на инвестициите, Договор за сътрудничество в туризма, Спогодба за сътрудничество в културата и науката и Споразумение за сътрудничество в земеделието. |
| 25-27 септември 2000 г. | Официално посещение на министър-председателя Иван Костов в Египет | Проведени разговори с президента Хосни Мубарак, министър-председателя Атеф Обейд, министъра на външните работи Амр Муса и министъра на икономиката Юсеф Бутрос Гали | Първа визита на това равнище в арабска страна след 1989 г. Възстановени са политическият диалог, търговско-икономическото сътрудничество и присъствието на наши компании. |
| 5 юни 2003 г. | В Кайро е подписана Спогодба за избягване на двойното данъчно облагане и отклонението от облагане с данъци върху доходите. | За България подписва Любомир Дацов, зам.-министър на финансите, за Египет - Захия Абу Зид, зам.- държавен секретар в МВНР | Насърчават се търговско-икономическите връзки |
| 18 април 2007 | Споразумение за икономическо сътрудничество. Учредява нова Междуправителствена смесена комисия за | От българска страна подписва Корнелия Нинова, заместник министър-председател и министър на икономиката и енергетиката | Подписано в Кайро в рамките на 13-а сесия на Смесената комисия за икономическо, търговско и научно-техническо сътрудничество. |

| | | | |
|--|--|---|---|
| | икономическо сътрудничество. | | |
| 14-15 април 2008 г. | Официално посещение на президента Георги Първанов в Египет | Проведени срещи с президента на Египет Хосни Мубарак | Първо посещение на български държавен глава след повече от 30 г. |
| 2009 г. | В София е подписан първи двустранен документ за сътрудничество в областта на петрола и природния газ | | Поставя основа за сътрудничество в областта на енергийната сигурност |
| Промените в Египет в периода 2011- 2013 г. забавят темпа на развитие на отношенията. | | | |
| 24 септември 2018 г. | Среща на министър-председателя Бойко Борисов с президента на Египет Абделфаттах Ас-Сиси | В кулоарите на годишната 73-та сесия на ОС на ООН | Обсъдено е засилване на политическото и икономическото сътрудничество |
| 23-24 октомври 2018 г. | Посещение на министър-председателя Бойко Борисов в Кайро | Придружават министърът на външните работи Екатерина Захариева и министърът на финансите Вл. Горанов | Срещи с президента и министър-председателя на Египет. Визитата дава нов тласък на отношенията |
| 22 ноември 2018 | Посещение на министъра на външните работи на Египет Самех Шукри в София | Първа визита на египетски външен министър от десетилетия | Подписано е споразумение за създаване на Съвместна комисия за сътрудничество, съпредседателстван от министрите на външните работи |
| 31-януари-1 февруари 2019 г. | В София е проведено първо заседание на новата Междуправителствена Смесена Комисия за икономическо сътрудничество | Съпредседател от българска страна е Румен Порожанов, министър на земеделието, храните и горите, а от египетска – Сахр Наср, министър на инвестициите и межд. сътрудничество | Подписан е Меморандум за сътрудничество в областта на земеделието. Обсъдено е насърчаване на сътрудничеството в редица области |
| 24-25 февруари 2019 г. | Посещения на министър-председателя Бойко Борисов в Египет | Участие в Срещата на върха ЕС – ЛАД; | Надграждат се установените отношения на най-високо равнище |

| | | | |
|------------------------|---|---|---|
| Януари 2020 г. | | Участие при откриване на нова ВМС база на брега на Червено море | |
| 27-28 март 2019 г. | Официално посещение на президента Румен Радев в Египет | Разговори с президента, министър-председателя и председателя на парламента на АР Египет. | Очертани нови перспективи за отношенията; Проведен бизнес-форум за насърчаване на икономическото сътрудничество |
| Февруари 2020 г. | Среща между външните министри Екатерина Захариева и Самех Шукри | Министрите разговарят в рамките на Конференцията по сигурността в Мюнхен | Очертани са рамките за активизиране на политическия диалог |
| Декември 2020 г. | Провеждане в София на политически консултации между МВНР | Участват зам.-министър Петко Дойков и помощник-министър Бадр Абделати | Извършен преглед на отношенията; Обмен по регионални въпроси |
| Декември 2021 | Посещение в Кайро на министъра на икономиката Даниела Везиева | Разговори с министрите на отбраната, на военното производство, на планирането и икон. развитие, на публичния бизнес. Участие в изложение EDEX | Обсъдени бяха възможностите за индустриално коопериране в гражданската и отбранителната сфера. |
| 18 февруари 2022 г. | Среща на министър-председателя Кирил Петков с президента Абделфатах Ас-Сиси | В рамките на срещата на върха ЕС-АС | Обсъдено е икономическото и енергийно сътрудничество |
| 2022 г. | Първи българо-египетски бизнес форум в София, организиран от БТПП | | Насърчаване на инвестициите |
| 6-7 ноември 2022 | Участие на президента Румен Радев в Конференцията на ООН COP27, Шарм Ел-Шейх | Проведен разговор с президента на Египет | |
| 10 февруари 2024 г. | Посещение в Кайро на вицепремиера и външен министър Мария Габриел. Съвместна комисия за сътрудничество (СКС), съпредседателствана от външните министри | Участие на министри на отбраната, икономиката и индустрията, енергетиката, транспорта и на иновациите и растежа | Двете страни се ангажираха да работят за издигане на отношенията на по-високо ниво, съответстващо на стратегическите връзки ЕС - Египет |

| | | | |
|---|---|--|--|
| 2024 г. | Постигнато рекордно равнище на търговския стокообмен - 1, 81 млрд. щ.д. | | България се позиционира като важен доставчик на пшеница за Египет. Ръст на интереса на български компании за инвестиции и дейност в Египет |
| Април 2025 г. | Политически консултации между МВнР в Кайро | Зам.-министър Мария Ангелиева и помощник-министър Уаел Хамед | Преглед на отношенията/ обмен по регионални теми |
| 21-22 май 2025 | Посещение на външния министър Георг Георгиев в Кайро | Разговори с министър-председателя Мустафа Мадбули, вицепремиера Камел ал-Уазир, външния министър Бадр Абделати | Проведен мащабен бизнес-форум за насърчаване на икономическото и инвестиционно сътрудничество |
| 1 ноември 2025 | Участие на президента Румен Радев в церемония за откриване на Големия египетски музей в Кайро | | Проведен разговор с президента Абделфатгах Ас-Сиси |
| 1-4 декември 2025 | Посещение на министъра на икономиката и индустрията на България Петър Дилов Провеждане на Втората сесия на Смесената междуправителствена комисия за икономическо сътрудничество. | Срещи с вицепремиера Камел ал Уазир, министъра на планирането, икон. развитие и межд. сътрудничество и съпредседател на СКИС Рания ал-Машат, министъра на външната търговия и инвестициите Хасан ал-Хатиб, министъра на отбраната Абдел Маджид Сакр и държавния министър на военното производство Мохамед С. Мустафа | Участие в отбранителното изложение EDEX 2025 и провеждане на сесия на СКИС. Осъществи се и втори за годината бизнес форум |
| 2026 г. – отбелязване на 100 годишнината от установяването на дипломатически отношения между България и Египет. | | | |